
**Folkeskolens afgangsprøve
Maj 2007**

Geografi - facitliste

Indledning

Norden

De nordiske lande – Sverige, Norge, Finland, Island og Danmark - er små lande sammenlignet med andre lande i verden.

Sverige er det største land med et areal på 450.000 km² og en befolkning på 8,9 mio. mennesker. Danmark har et areal på 43.000 km² og en befolkning på 5,3 mio. mennesker, mens Islands befolkning kun er på 300.000 mennesker.

Gennem mange år har der været et tæt samarbejde mellem de nordiske lande, hvad angår samhandel, kultur og uddannelse.

Opgave 1 / 20

Danmark, Norge, Sverige og Finland har en udstrækning fra nord til syd på mere end 2000 km.

Se på kort 1 side 1 i materialesamlingen, og tag stilling til hvert udsagn.

| Der er 5 linjer. Sæt **1 kryds** ud for hver linje |

	Rigtigt	Forkert
Finske Bugt adskiller Finland og Estland	☒	☐
Læsø er en del af Sverige	☐	☒
Norge strækker sig længere mod nord end Sverige	☒	☐
Skagen er den nordligste by i Danmark	☒	☐
Torneälven er en del af grænsen mellem Finland og Sverige	☒	☐

Opgave 2 / 20

De nordiske lande strækker sig fra ca. 54 grader nordlig bredde til ca. 72 grader nordlig bredde og fra ca. 4 grader østlig længde til ca. 32 grader østlig længde.

Find Finland på kort 1 side 1 i materialesamlingen, anvend din viden om længde- og breddegrader, og tag stilling til hvert udsagn.

| Der er 4 linjer. Sæt **1 kryds** ud for hver linje |

	Rigtigt	Forkert
Finland ligger syd for 58 grader nordlig bredde	☐	☒
Helsinki ligger længere mod syd end Turku	☒	☐
Helsinki ligger vest for 24 grader østlig længde	☐	☒
Turku ligger længere mod vest end Helsinki	☒	☐

Opgave 3 / 20

Man siger, at Solen står i zenit, når dens stråler rammer vinkelret ind på en vandret jordoverflade.

På den nordlige halvkugle falder julen næsten sammen med vintersolhverv, og sankthans falder sammen med sommersolhverv.

Tag stilling til hvert udsagn, og sæt kryds i Rigtigt og Forkert?

| Der er 5 linjer. Sæt **1 kryds** ud for hver linje |

	Rigtigt	Forkert
I Finland står solen i zenit en gang om året	☐	☒
Nord for polarcirklen er der midnatssol i vinterhalvåret	☐	☒
Ved polarcirklen er der en dag om året, hvor solen er over horisonten i 24 timer i træk	☒	☐
Den korteste dag i Helsinki er den 21. januar	☐	☒
Solen står højest på himlen om vinteren	☐	☒

Opgave 4 / 20

Nedbør er vigtig for såvel den naturlige plantevækst som for dyrkede planter i landbrug, gartneri og skovbrug.

Aflæs nedbørskortet, kort 2 på side 2 i materialesamlingen, og sæt kryds ved det rigtige udsagn.

| Der er 5 svarmuligheder. Sæt **1** kryds |

- Turku får mere nedbør end Helsinki
- Egnene nord for polarcirklen får generelt mere nedbør end egnene syd for polarcirklen
- I Finland får de sydøstlige egne mest nedbør
- Den årlige nedbør i Finlands nordligste egne er over 750 mm
- Den årlige nedbørsmængde i kystegnene syd for Oulu i Finland er over 600 mm

Opgave 5 / 20

Nedbør er et fælles ord for regn, sne, hagl og slud. Nedbør året rundt er vigtig for planternes vækst og samfundenes vandforsyning.

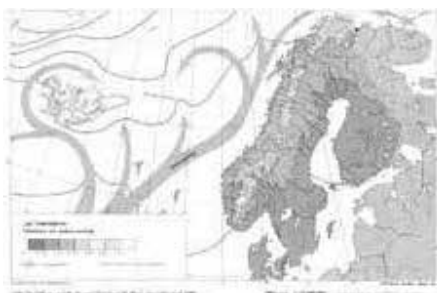
Tag stilling til følgende udsagn.

| Der er 6 linjer. Sæt **1 kryds** ud for hver linje |

	Rigtigt	Forkert
Tåge består af vanddamp	☐	☒
Slud er en blanding af regn og sne	☒	☐
Når luften afkøles, mættes den med vanddamp, og der kan falde regn	☒	☐
Der dannes ikke nedbør i forbindelse med et vandrende lavtryk fronter	☐	☒
Mange søer inde i landet giver øget fordampning og mere nedbør	☒	☐
Der sker en afkøling af luften, når den passerer op ad en bjergside	☒	☐

Opgave 6 / 20

De mange havstrømme i oceanerne medvirker til at fordele det varme og det kolde havvand.

Se på kort 3 side 3 i materialesamlingen, og anvend din viden om havstrømme og deres betydning for klimaet.

Tag stilling til, hvilke udsagn der er rigtige og forkerte.

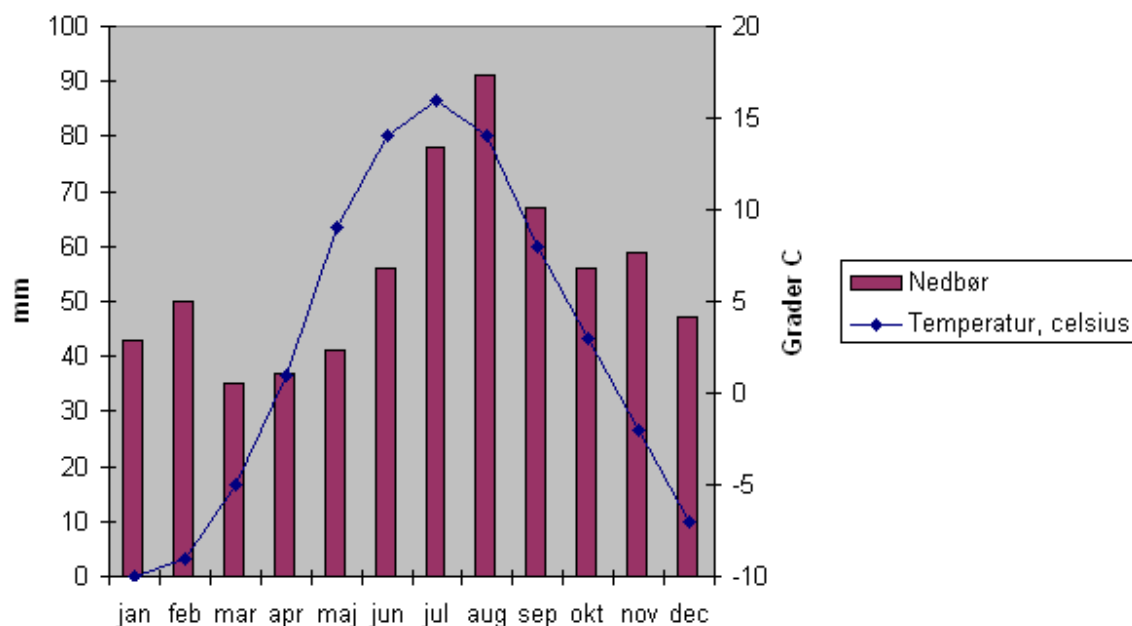
| Der er 5 linjer. Sæt **1 kryds** ud for hver linje |

	Rigtigt	Forkert
Golfstrømmen bringer koldt havvand fra Ishavet til Atlanterhavet	☐	☒
Havstrømme har ingen betydning for klimaet	☐	☒
Fastlandklima betyder, at forskellen på de gennemsnitlige sommer og vintertemperaturer er større end 18° C	☒	☐
Golfstrømmen er årsag til milde vintre i Finland	☐	☒
Golfstrømmen bringer varmt havvand fra Stillehavet til Atlanterhavet	☐	☒

Opgave 7 / 20

Jyväskylä

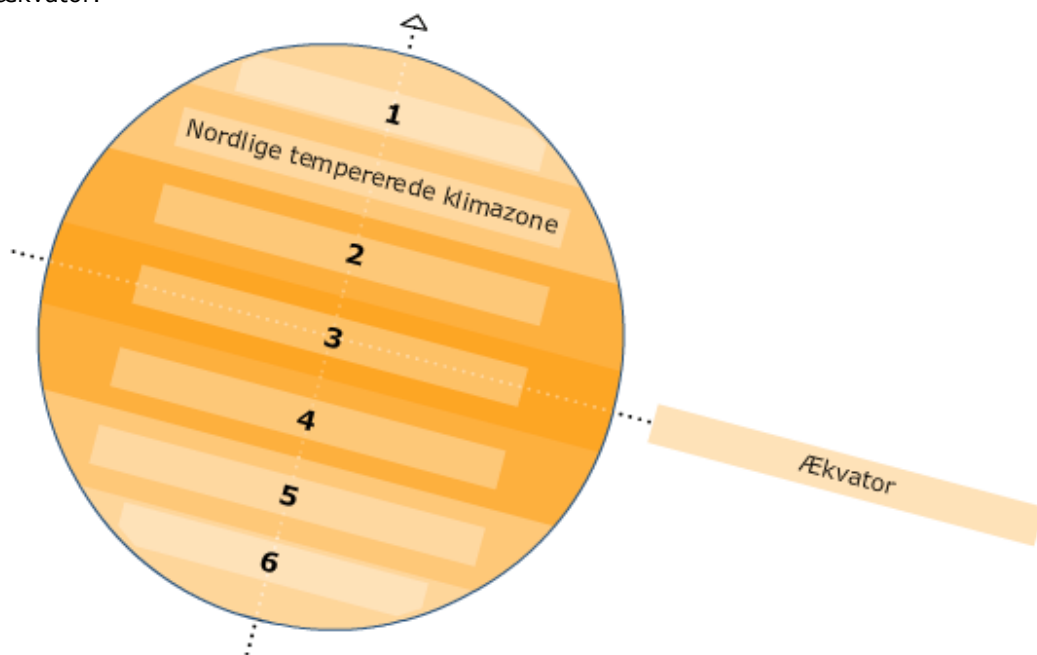
Aflæs hydrotermfiguren for Jyväskylä, og anvend din viden om vejr og klima.

| Der er 5 linjer. Sæt **1 kryds** ud for hver linje |

	Rigtigt	Forkert
Middeltemperaturen marts måned er -5°C	☒	☐
I oktober falder der 65 mm nedbør	☐	☒
September måned er koldere end marts	☐	☒
Forskellen mellem koldeste og varmeste måneds middeltemperaturer er over 18°C	☒	☐
Jyväskylä har kystklima	☐	☒

Opgave 8 / 20

Jordens hældning i forhold til jordbanen er årsag til, at klimaet bliver varmere, jo tættere man kommer på ækvator.

Se på tegningen. Angiv med numre på betegnelserne herunder, hvor de skal placeres på tegningen.

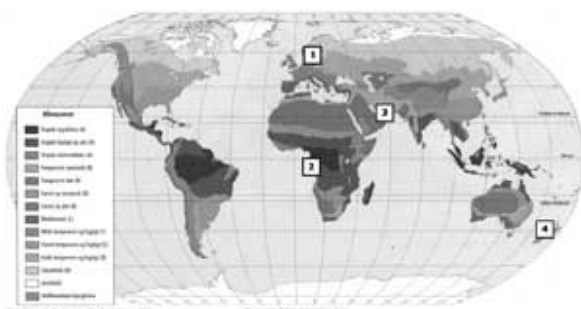
De korrekte par

- 1 : Nordlige polare klimazone
- 2 : Nordlige subtropiske klimazone
- 3 : Tropiske klimazone
- 4 : Sydlige subtropiske klimazone
- 5 : Sydlige tempererede klimazone
- 6 : Sydlige polare klimazone

Opgave 9 / 20

De 4 hydrotermfigurer i materialesamlingen på side 5 og 6 er fra de 4 områder, der er markeret på verdenskortet. Verdenskortet har kort nr. 4 og står på side 4 i materialesamlingen.

Hydrotermfigurerne er fra nordligt tempereret klima, nordligt subtropisk klima, tropisk klima, og sydligt tempereret klima.

Se på kortet og de 4 hydrotermfigurer, og skriv det rigtige områdenummer fra kortet ud for den korrekte hydrotermfigur.

De korrekte par

Hydrotermfigur A Område 2

Hydrotermfigur B Område 3

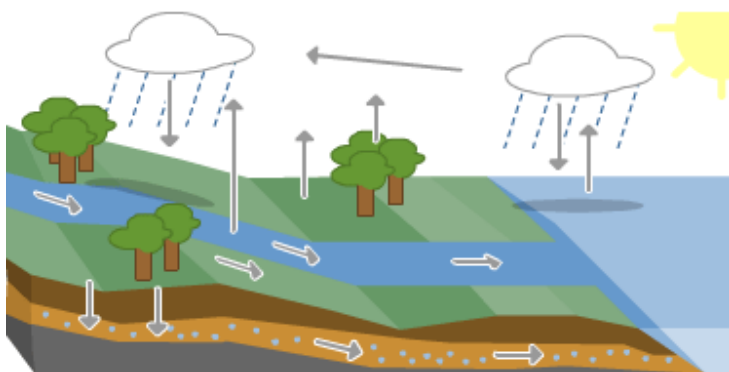
Hydrotermfigur C Område 4

Hydrotermfigur D Område 1

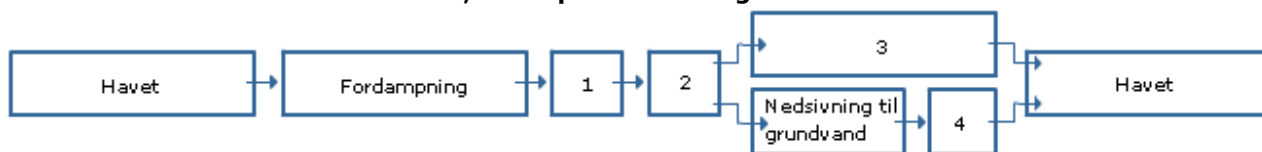
Opgave 10 / 20

Vandets kredsløb er vigtig for dannelse af nedbør og nyt grundvand. Det er energi fra solen, der driver vandkredsløbet. På tegningen kan du se principperne i vandets kredsløb.

Du skal nu angive vandets veje fra det løber ud i havet, til det atter ender i havet.

Skriv tallene ud for de korrekte ord, så de passer med figuren.

De korrekte par

- 1 : Fortætning
- 2 : Nedbør
- 3 : Afstrømning gennem floder, åer og vandløb
- 4 : Grundvandsstrøm

Opgave 11 / 20

Nedbøren i Finland kan falde som dagsregn eller som kraftige regn- eller snebyger.

Sæt kryds ved Rigtigt eller Forkert.

| Der er 4 linjer. Sæt **1 kryds** ud for hver linje |

	Rigtigt	Forkert
Når luft stiger til vejrs, opvarmes den med 2° C pr. 100 meter, indtil der dannes skyer	☐	☒
Når luften fortættes, afgives der varmeenergi	☒	☐
Når der er dannet skyer, kan luften fortætte med at stige til vejrs, men afkøles nu kun med ½° C pr. 100 meter	☒	☐
Fortætning betyder, at vanddamp bliver til vanddråber	☒	☐

Opgave 12 / 20

Finland har mange store og mindre søer. Mange af disse er forbundet med hinanden med et net af elve.

Se på kort 5 side 7 i materialesamlingen, brug din viden, og sæt kryds ved det rigtige udsagn.

| Der er 5 svarmuligheder. Sæt **1** kryds |

- Torneälven har sit udløb i Østersøen
- Saimaasøen har sit udløb i Finske Bugt
- Det meste af nedbøren i Finland ledes gennem floder ud i Østersøen
- Store mængder nedbør fra det nordlige Finland ledes gennem Nordnorge ud i Atlanterhavet
- Ingen floder krydser grænsen mellem Rusland og Finland

Opgave 13 / 20

Der er stor forskel på, hvordan man i de nordiske lande fremstiller el-energi.

Kun Finland og Sverige benytter atomkraft, mens en meget stor del af elektriciteten i Norge, Sverige og Finland kommer fra vandkraft. I Danmark kommer størstedelen af el-energien fra moderne kulkraftværker, samtidig med at man udnytter stadig mere vindkraft.

Tal fra 2001	Danmark	Norge	Sverige	Finland
Indbyggertal (mio.)	5,3	4,5	8,9	5,2
CO ₂ -udslip i alt (mio. ton)	47.600	55.500	51.900	62.700
CO ₂ -udslip pr. indbygger (ton)	8,85	12,2	5,81	12,0
El-forbrug i alt (mio.Kwh)	37.200	121.000	151.000	86.800
El-forbrug pr. indbygger (Kwh)	7.018	26.888	16.966	16.692

Se i tabellen, brug din viden og sæt kryds ved det rigtige svar.

| Der er 5 svarmuligheder. Sæt **1** kryds |

- Sverige har største CO₂-udslip pr. indbygger i forhold til de tre øvrige lande
- Norge har det mindste elforbrug pr. indbygger af de fire lande
- Vindkraft hører ikke til gruppen af vedvarende energikilder
- Elforbruget pr. indbygger i Finland ligger på samme niveau som i Danmark
- Når en større del af el-energien kommer fra vind og vandkraft, så mindskes CO₂-udslippet

Opgave 14 / 20

Kuldioxid i atmosfæren har betydning for klimaet. Derfor er der lavet regler for mængden af kuldioxid-udslip for de enkelte lande.

Tabel 1 side 8 i materialesamlingen viser udviklingen i CO₂-udslip for grupper og af lande og for enkelte lande i perioden 1980 til 2000.

Se i tabellen. Sæt sætningerne sammen, så de danner 3 rigtige udsagn ved at skrive det korrekte nummer på sidste del af sætningen i felterne.

| Skriv tal i de tomme kasser |

Polen er det land i tabellen der har haft den største nedgang i udslip af CO₂, 3

Ilandene har haft en vækst i udslippet af CO₂ på mere end 20 %, 2

Latinamerika og Caribien har fra 1980 til 2000 haft en vækst i udslip af CO₂ på 0,4 ton pr. indbygger, 4

1 :	mens USA har haft den mindste vækst i udslip af CO ₂ pr. indbygger
2 :	men i samme periode har væksten i udslip af CO ₂ pr. indbygger kun været på 0,5 ton
3 :	og udslippet er i 2000 nede på 7,8 ton pr. indbygger
4 :	men den samlede procentvise vækst i udslippet har været over 60 %
5 :	det samlede udslip er i samme periode faldet med 200 mio. ton

Opgave 15 / 20

I Norge og Sverige er der gode muligheder for at udnytte de mange elve til vandkraft, mens især Danmark og Norge har store forekomster af olie i havet.

Anvend din viden om energiproduktion, og sæt kryds ved det rigtige udsagn.

| Der er 5 svarmuligheder. Sæt **1** kryds |

- Energi fremstillet ved hjælp af vindkraft, giver et større CO₂-udslip end energi, fremstillet ved hjælp af naturgas
- Det har ingen indflydelse på Sveriges energiproduktion fra vandkraft, hvis der falder meget nedbør i Østersøen
- Energiproduktion ved hjælp af vedvarende energikilder giver ingen ændringer i naturen og er derfor meget miljøvenlig
- Danmark henter den største del af sin energiproduktion fra vindkraft
- De største olieforekomster i Norden findes i Finland

Opgave 16 / 20

I oversigten nedenfor er angivet en række af verdens lande.

Sæt kryds ud for den verdensdel, som landet tilhører.

| Der er 10 linjer. Sæt **1 kryds** ud for hver linje |

	Afrika	Asien	Europa	Sydamerika
Venezuela	☐	☐	☐	☒
Sverige	☐	☐	☒	☐
Filippinerne	☐	☒	☐	☐
Tyskland	☐	☐	☒	☐
Argentina	☐	☐	☐	☒
Marokko	☒	☐	☐	☐
Vietnam	☐	☒	☐	☐
Thailand	☐	☒	☐	☐
Zimbabwe	☒	☐	☐	☐
Angola	☒	☐	☐	☐

Opgave 17 / 20

En vigtig faktor for et lands økonomiske udvikling er en god infrastruktur, som betyder transport og kommunikationslinjer.

Hvad betyder det, at et land har god og veludviklet infrastruktur?

Tag stilling til hvert udsagn.

| Der er 6 linjer. Sæt **1 kryds** ud for hver linje |

	Rigtigt	Forkert
At landet har mange færgeruter	☒	☐
At landet har tæt s-togsnet	☒	☐
At landet har udbygget mobilnet	☒	☐
At landet har store skovarealer	☐	☒
At landet har mange kanaler	☒	☐
At landet har høje bjerge	☐	☒

Opgave 18 / 20

Anvend din viden om forhold, der har indflydelse på faldende dødsrate i et lands befolkning.

Hvad er nødvendigt, hvis man i et land ønsker, at befolkningens dødsrate falder?

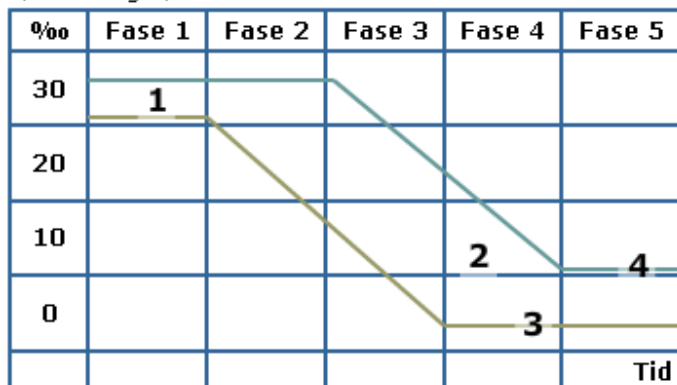
| Der er 5 linjer. Sæt **1 kryds** ud for hver linje |

	Rigtigt	Forkert
Sund ernæring	☒	☐
Mange biler pr. 1000 indbyggere	☐	☒
Få sygehuspladser pr. 1000 indbyggere	☐	☒
Rent drikkevand	☒	☐
Mange læger pr. 1000 indbyggere	☒	☐

Opgave 19 / 20

Modellens øverste (blå) kurve viser fødselsraten, som den udvikler sig i et land gennem mange år.
Modellens nederste (grønne) kurve viser dødsraten, som den udvikler sig i et land gennem mange år.

Fødsels- og dødsrate

Vælg de ord, der passer med punkterne på figuren, og skriv dem ind i de tomme kasser

Punkt 1

Punkt 2

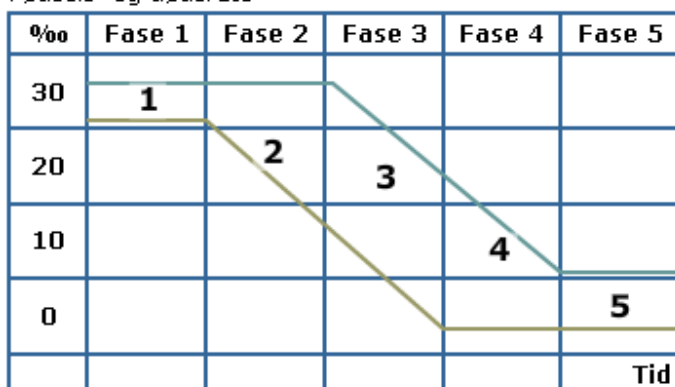
Punkt 3

Punkt 4

Opgave 20 / 20

Modellens øverste (blå) kurve viser fødselsraten, som den udvikler sig i et land gennem mange år.
Modellens nederste (grønne) kurve viser dødsraten, som den udvikler sig i et land gennem mange år.

Fødsels- og dødsrate

Tag stilling til, hvilke af nedenstående udsagn der passer på faserne i modellen.

| Der er 4 linjer. Sæt **1 kryds** ud for hver linje |

	Rigtigt	Forkert
Fase 2: Høj fødselsrate og faldende dødsrate giver faldende befolkningstilvækst	☐	☒
Fase 5: Lav fødselsrate og lav dødsrate giver lille befolkningstilvækst	☒	☐
Fase 3: Faldende fødselsrate og faldende dødsrate giver stor befolkningstilvækst	☒	☐
Fase 1: Høj fødselsrate og høj dødsrate giver stor befolkningstilvækst	☐	☒

Pointoversigt

Opgavens nummer	Point i alt	Items	Point ved antal rigtige										
			0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Opgave 1	5	5	0	0	0	1	3	5					
Opgave 2	5	4	0	0	0	2,5	5						
Opgave 3	5	5	0	0	0	1	3	5					
Opgave 4	5	1	0	5									
Opgave 5	5	6	0	0	0	0	1,7	3,3	5				
Opgave 6	5	5	0	0	0	1	3	5					
Opgave 7	5	5	0	0	0	1	3	5					
Opgave 8	5	6	0	0,8	1,7	2,5	3,3	4,2	5				
Opgave 9	5	4	0	1,3	2,5	3,8	5						
Opgave 10	5	4	0	1,3	2,5	3,8	5						
Opgave 11	5	4	0	0	0	2,5	5						
Opgave 12	5	1	0	5									
Opgave 13	5	1	0	5									
Opgave 14	5	3	0	1,7	3,3	5							
Opgave 15	5	1	0	5									
Opgave 16	5	10	0	0	0	0,3	1	1,7	2,3	3	3,7	4,3	5
Opgave 17	5	6	0	0	0	0	1,7	3,3	5				
Opgave 18	5	5	0	0	0	1	3	5					
Opgave 19	5	4	0	1,3	2,5	3,8	5						
Opgave 20	5	4	0	0	0	2,5	5						
I alt		84											